

Dvoje pogojev mora biti uresničenih, če naj prevodne zbirke še nadalje ohranijo svojo vzgojno vrednost za založbe in čitatelje. Prvič mora biti izbor prevodov brezhiben, da bi se pod pretvezo širjenja knjige ne začele vtihotapljati med ljudi manjvredne ali celo nevredne knjige; drugič morajo biti prevajalci dobri, večji jezika, iz katerega prevajajo, a večji predvsem dobre materinščine, da nam prevodi mojstrov in ne bi morda za desetletja skvarili jezika, kakor so ga spačili n. pr. Špancem. Zato bo „Sodobnost“ pod zaglavjem „Prevodi iz tujih literatur“ pazno sledila vsem novim prevodom ter jih skušala pravilno oceniti po njihovi estetski in jezikovni vrednosti.

S. L e b e n.

Nove knjige

Kriza Ljubljanskega Zvona. — Uredil Fran Albrecht. Izdala in založila „Kritika“. Ljubljana 1932 (63 strani).

V Sloveniji, ki ne pozna ne enega svobodnega dnevnika, ki bi vse, kar se pri nas dogaja, motril in ocenjeval le z zrelišča našega narodnega kolektiva, je kaj lahko mogoče, da dnevno časopisje zagrizeno zamolči vsako publikacijo, ki ni tako ali drugače strankarsko opredeljena in pobarvana. Pri nas morajo biti namreč strankarsko opredeljeni ne samo ljudje, marveč tudi vse, kar se piše in tiska. Da slovenski, četudi še tako pošteni in v svojem znanju vestni, a „bivši“ stranki neudinjani ljudje ne pridejo do besede in vpliva, je poskrbljeno s preznanimi in pri nas do viška pretiranimi metodami, ki smo jih v vsej njihovi ogabni in cinični goloti imeli priliko spoznati in preskusiti še pred nedavnim. Da se slovenski knjigi, ki po svoji vsebini in po svojih smotrih ni udinjana temu ali onemu „bivšemu“ političnemu taboru, zagradi pot do slovenskega človeka, skrbi vzorno naše dnevno časopisje; še vedno se namreč nismo povzpeli tako visoko, da bi imeli dnevnik, ki bi mu bil mar le prosep slovenskega življenja ne glede na stranko ali svetovni nazor.* Zato se je pri nas zgodilo, da so vsi dnevniki trdovratno molčali o novi založbi, ki je prva pri nas pokrenila sistematično prevodno akcijo, vse dotlej, dokler ni bila tako močna in splošno priznana, da je tudi naša dnevnikarica nista mogla več zamolčati.

Tudi o knjižici „Krizo Ljubljanskega Zvona“, ni naše dnevno časopisje v svojih kulturnih pregledih črhnilo nobene besede. Knjižica ima namen pojasniti in utemeljiti, zakaj je skupina slovenskih književnikov odločno in za zmerom prekinila vsako sodelovanje pri „Ljubljanskem Zvonu“ in pri njegovi založnici Tiskovni Zadrugi. Prinaša uvod in pojasnilo bivšega urednika „Ljubljanskega Zvona“ Frana Albrehta, nato članke, ki so dali neposredni in zadnji povod za končni prelom, Albrechtov članek „Ob zidu“ ter Izjavo o novi, nobeni, najmanj pa še oni politični skupini, ki ji pripada načelstvo T. Z., udinjani reviji, ki je sedaj izšla z naslovom „Sodobnost“. Kdor hoče točno poznati vzrok in smoter naše nove revije, naj vzame v roko „Krizo Ljubljanskega Zvona“.

H knjižici je podalo izjavo načelstvo Tiskovne Zadruge v „Jutru“ dne 21. decembra 1932. Ta izjava nas je le še bolj utrdila v prepričanju, da svoboden slovenski književnik, ki mu slovenstvo ni predmet slepomišljenja, nikakor ne more sode-

* Prvi skromni korak v to smer je bil storjen z ustanovitvijo tednika „Slovenija“, ki izhaja vsak petek in „hoče delati za koncentracijo vseh naših duhovnih, moralnih in političnih sil v borbi za trajne pogoje našega svobodnega življenja kot narod (kot kulturno-zgodovinska individualnost).“

lovati pri „Lj. Zvonu“, če hoče po svoji vesti in poštemem prepričanju pisati o vseh tistih problemih in vprašanjih slovenstva, ki danes nujno zahtevajo, da se o njih piše in govori. Načelstvo T. Z. odkrito in pravilno priznava v svoji Izjavi, da „so nastopili v zadnjem času pojavi, ki so njo samo potisnili v obrambo nasproti politični ofenzivnosti nekaterih njenih sodelavcev.“ Pod temi sodelavci so mišljeni bivši urednik „Lj. Zvona“ Fran Albrecht, nadalje Josip Vidmar, pisec „Kulturnih problemov slovenstva“, s katerimi se je do smrti osovražil pri političnem krogu in dnevniku, ki sta T. Z. najbližja, nadalje Ferdo Kozak, Lojze Ude in Stanko Leben. In v čem obstoja naša „politična ofenzivnost“, v čem ideološka usmerjenost, ki smo jo zadnje čase skušali dati staremu „Lj. Zvonu“? Le v poudarjanju samobitnosti te svojevrstne realnosti, ki jo označujemo s slovenstvom in ki hočemo, da kot samonikla enota živi v svobodnem vzponu na vseh poljih človeškega udejstvovanja; le v tem, da svobodnega izživljanja te svojevrstne duhovne edinice nočemo videti le v pisanju povesti, pesmi in literarnih razprav, marveč nič manj tudi v politiki (ki je vendar, pravilno pojmovana, vsaj na vrhuncu, neločljiv del kulture vsakega naroda), v gospodarstvu, v vzgoji in povsod, kjer misli, dela in živi naš človek; in slednjič še v tem, da smo hoteli imeti prosto besedo v ideološkem kritiziranju vseh pojavov, ki so po našem poštemem pojmovanju v opreki s svobodnim razmahom našegu rodu na kakršnemkoli njegovem poprišču, in da smo videli in še vidimo med drugim tudi v političnem krogu, ki je T. Z. najbližji, enega izmed teh pojavov. S svojo izjavo je sedaj T. Z. dokončno pomedla z bajko, da je politično svobodna založba; ni sicer politična organizacija, a ne pripušča kritike onega političnega kroga, „ki je T. Z. najbližji“ in ne dovoljuje polemike „z izvajanje nekega našega dnevnika“. Kateri je ta politični krog, ki je T. Z. najbližji, in kako je ime temu našemu dnevniku, menim, da je vsakomur jasno.

Tega preloma mora biti vesel vsakdo, ki mu je mrzko slepomišenje v tako važni zadevi, kakršna je zdrav razvoj naroda, vsakomur, ki ljubi čiste račune. Razumljivo je stališče T. Z., da ne more pripuščati v svojem glasilu „Lj. Zvonu“ politične ofenzivnosti, pa bodisi še tako teoretične in ideološke, nasproti onemu političnemu krogu, ki je njej najbližji; več ko razumljivo in mislim, da edino pošteno in iskreno pa je tudi postopanje onih književnikov, ki so zaradi prepričanja, da slovenstvo ni le literatura, marveč tudi politična, vzgojna in gospodarska, torej kulturna zadeva v najširšem obsegu te besede, prelomili in morali prelomiti s T. Z. in „Lj. Zvonom“, če so hoteli ostati samim sebi zvesti in vršiti svoje delo brez oklevanja in kompromisov.

Stanko Leben.

Iz naših revij

Narodnost in umetnost po marksistični doktrini. — S prvim decembrom 1932 je zagledala beli dan nova revija pod imenom „Književnost“, mesečnik za umetnost in znanost. Do sedaj sta izšli dve številki. Po vseh prispevkih sodeč, si je nova revija nadela nalogo, motriti vse življenjske pojave, civilizatorične in kulturne, s strogo in celo doktrinarno socialnega zrelišča. Če vpoštevamo, da so danes pri nas in po vsem svetu socialna in ekonomska vprašanja v ospredju vseobče pozornosti, da povsod premišlja in piše danes o njih cela vojska ljudi, potem nikakor ni odveč, da tudi pri nas začno ljudje resno in temeljito razmišljati in pisati o socialnih problemih. Toda če naj bi bila revija, ki bi pri nas prevzela to poslanstvo, nalogo in delo, res plodna in koristna za življenje slovenskega kolek-